

De moeilijke jaren 1945 - 1958

Een einde en een nieuw begin

Filip Van Devyvere

Op 28 april 1945 wordt Mussolini door de partizanen geëxecuteerd en op 30 april pleegt Hitler zelfmoord. Op 8 mei ondertekent Duitsland de capitulatie. Luttele maanden later, op 6 augustus, brengen de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki de genadeslag toe aan Japan. De atmogendheden zijn verslagen en uitgebloed. De overwinnaars hebben enorme inspanningen moeten leveren en zijn er, Amerika uitgezonderd, al niet veel beter aan toe dan de verliezers. Russen en Amerikanen hebben een wedloop geleverd om zoveel mogelijk van Duitsland in te palmen. De internationale spanningen en de koude oorlog zijn niet ver meer weg.

1 Oorlogsschade in België

In België zijn de oorlogsslachtoffers weliswaar niet zo talrijk als in de eerste wereldoorlog, maar toch heeft de achttiendaagse veldtocht het leven gekost aan meer dan 5.000 militairen én aan een kleine 7.000 burgers¹.

2 Politiek en economisch is het land één puinhoop.

De materiële schade is aanzienlijk. Niet alleen in de overwonnen landen, maar in heel West-Europa is er enorm veel her op te bouwen. In België is de infrastructuur grondig beschadigd: grote stukken van het spoorwegnet en zo'n 400 spoorbruggen zijn vernield. De wegen zijn er al niet veel beter aan toe: 1500 km wegen zijn onbruikbaar en meer dan 600 bruggen zijn opgeblazen. De staalproductie stelt bijna niets meer voor en de steenkoolproductie is teruggefallen op nog geen derde van de vooroorlogse opbrengst. Gelukkig is de Antwerpse haven intact in handen van de geallieerden gevallen. De regering Van Acker moet nu de wederopbouw van het land aanpakken. Kolen zijn er nodig om de economie weer aan te zwengelen, massa's kolen. Van Acker houdt er zijn bijnaam *Achille Charbon* aan over. In dezelfde periode probeert minister van financiën Camille Gutt de inflatie in te dijken met de weinig populaire maatregel waarbij alle contant geld ingevorderd wordt.

De koning verblijft nog in ballingschap in Zwitserland en zijn plaats wordt ingenomen door Prins Karel als regent. De Belgen keuren Leopolds houding tijdens de oorlog niet unaniem goed. Ook zijn tweede huwelijk met Liliane Baels valt niet overal in goede aarde. De repressie viert hoogtij. In 1945 zitten ca 2.700 zgn. incivieken uit West-Vlaanderen geïnterneerd in Sint-Kruis. In datzelfde jaar wordt de IJzertoren gedynamiteerd; daders onbekend. De regering Van Acker en nadien ook die van Huysmans stoelt op een nipte meerderheidscoalitie van socialisten, liberalen en communisten, met de christen democraten in een sterke oppositie. In 1948

¹ Van Isacker, Karel: Mijn land in de Kering deel II, De Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen, 1983.

wordt het stemrecht voor vrouwen ingevoerd voor de parlementsverkiezingen. Koningskwesie en repressie, zowel nationaal als lokaal zijn de thema's die de mensen sterk bezighouden.

De moeilijkheden kennen een hoogtepunt in 1950. Bij de volksraadpleging wordt de terugkeer van Leopold III met een nipte, vooral Vlaamse en katholieke meerderheid goedgekeurd. Stakingen en rellen allerhande in Wallonië en Brussel brengen echter het land aan de rand van een burgeroorlog. Leopold doet uiteindelijk troonsafstand ten gunste van de jonge Boudewijn.

Economisch gaat het Vlaanderen aanvankelijk niet voor de wind. Het Marshallplan van de Amerikanen is vooral gericht op de verslagen Europese landen en komt België niet rechtstreeks ten bate. De kolenslag van Van Acker heeft voor gevolg gehad dat de Waalse zware industrie stilaan weer gaat draaien, maar Vlaanderen, nog altijd gebaseerd op kleinschalige landbouw, blijft achterna. Frankrijk kring Koen Van der Poele

3 En bij ons?

In Lichtervelde herneemt het leven aarzelend zijn gang. Na de bevrijding en tot in januari '47 wordt de gemeente bestuurd door waarnemende burgemeesters, eerst Gustaaf Colpaert en daarna Cleophas Sintobin. De verkiezingen van 1946 geven de Burgersgilde een verpletterende overwinning. Zeven zetels op elf halen ze en de burgemeesterssjerp gaat naar Maria Casselman, de weduwe van burgemeester Callewaert, waarmee zij één van de zeldzame vrouwelijke burgemeesters van het land wordt. In de jaren onmiddellijk na de oorlog is de tegenstelling rood - zwart op de spits gedreven. Niet te verwonderen dat de gemeenteraadszittingen en de schepencolleges uit die periode gekenmerkt worden door wederzijdse boycot en pesterijen.

Paul De Beir, die de hele oorlogsellende heeft meegemaakt, is nog altijd pastoor en wordt nu bijgestaan door onderpastoors Lanssens, Spruytte en Devloo.

4 Hard werken en weinig verdienen

De periode 1946 - 1958 is voor Lichtervelde zoals voor heel Vlaanderen een periode van hard werken en weinig verdienen. Er wordt op grote schaal gependeld: naar de grote bouwvelden in Brussel, zelfs naar de kolenmijnen van Henegouwen. Pas in 1956 zal de werknemer 12 betaalde vakantiedagen per jaar krijgen en wordt de werkweek ingekort naar 45 uur. Seizoenarbeid in Frankrijk is nog altijd in trek. Seizoenarbeid in Frankrijk is nog altijd in trek. In 1952 zijn er nog altijd een goeie vijfduizend Belgen (lees: hoofdzakelijk West-Vlamingen) die naar Frankrijk trekken, eerst voor het 'zetten' en later voor het rooien van de bieten. Voor het 'zetten' van één hectare bieten wordt ca. 4.300 Fr. betaald, bonificatie inbegrepen². In 1956 zijn er nog altijd 422 Westvlamingen, waaronder 66 Lichterveldenaars, die naar 'den ast' trekken in de departementen Nord en Pas de Calais. Hun zuurverdiende loon ontvangen ze in Franse franken, waarvoor ze dan bij de Lichterveldse bankinstellingen de beste wisselkoers bedingen.

² Bonificatie ter compensatie van de devaluatie van de Franse frank. Zie Bruggeman, L., Van Asten, Bieten en Mensen.

De huizen die in die periode in Lichtervelde gebouwd worden, zijn bescheiden van grootte, geholpen door een premie van de Wet De Taeye, maar vooral verdiend met hard werken.

De landbouw is in Lichtervelde, zoals overal in Vlaanderen in die periode, nog altijd vrij kleinschalig. Een telling uit 1949 leert ons dat er 400 boeren zijn, waarvan 358 op een bedrijf tussen 0,5 en 10 ha zitten. Daarnaast zijn er niet minder dan 400 kleingebruikers, met minder dan een halve hectare.

In de jaren '50 betaalt de huisvrouw 5 Fr. voor een brood bij de bakker; een democratisch pintje op café kost precies evenveel.

Toch lijkt de naoorlogse periode qua tewerkstelling een keerpunt voor de Lichterveldenaren. De initiatieven komen vooral van buiten de gemeente. In 1946 verhuist Izegemnaar Jozef Vanhaverbeke zijn meubelfabriek naar Lichtervelde. In de Statiestraat komt er naast zijn woning een atelier voor de productie van slaapkamers en stoelen. Kerkstoelen is één van zijn specialiteiten. Zedelgemnaar Remi Claeys kiest Lichtervelde uit als locatie van zijn nieuwe fabriek: in 1950 gaat hij van start met de productie van stalen buizen. Ook Marcel Termote uit Dottenijs start in diezelfde periode zijn *Tissage de Lichtervelde*, een familiaal textielbedrijf in de Hoogwielkestraat.

De van ouds bestaande bedrijven boeren ook niet slecht. *Grondwerken André Maes* voert vanaf 1949 werken uit aan de Zeebrugse haven. Wegenbouwers Maes en Devriese leggen her en der beton- en asfaltwegen aan. Honoré en Emiel Maes zorgen voor zwaar vervoer. Demunster en opkomend concurrent Haspeslagh leveren alles wat de duivenliefhebber nodig heeft. *Voeders Denys*, ontstaan uit de ambachtelijke maalderij van Victor Denys, en *Voeders MAV*, van de familie Allegaert, beginnen veevoeder aan te maken voor de (voorlopig nog kleinschalige) varkens- en kippenfokkerijen. Bij Arthur Vandevelde wordt draai- en decolletagewerk gedaan.

In Lichtervelde zijn er in die periode een 15-tal cichoreiasten en een vlasroterij. Zij maken de raaklijn uit tussen industrie en landbouw. Bij de landbouwers zijn de eerste tekenen van mechanisatie en specialisatie waar te nemen. Op tal van kleine bedrijven is het nest biggen dat traditioneel op elk boerenerf thuishoorde, de aanzet naar een specialisatie in de varkensmesterij.

Ook Belgisch Congo dat na de oorlogsjaren weer bereikbaar geworden is, betekent een toekomst voor tal van Lichterveldenaren, religieuzen zowel als leken.

4 panoramische zichten vanuit de kerktoren - omstreeks 1950.

Zo wordt langzaam maar zeker en onder alle lagen van de bevolking een bepaalde welstand opgebouwd en wanneer de Expo '58 in april van dat zelfde jaar zijn poorten zal openen, is het zogenaamde goud van de jaren '60 niet ver meer af.